– 56 с. [Pro stan rozvytku hromadianskoho suspilstva v Ukraini / V. Kulyk, V. Yablonskyi, M. Rozumnyi [ta in.]. – K. : Nats. in-t strateh. doslidzh., 2012. – 56 s.].

5. **5 відмінностей** третього сектору Польщі від третього сектору України. Частина перша. – Режим доступу : ufb.org.ua /blog/posts/sektor-z-lyudskim-oblichchyam-5-vidminnostey-tretogo-sektoru-polshhi-vid-tretogo-sektoru-ukrayini-chastina-1 [5 vidminnostei tretoho sektoru Polshchi vid tretoho sektoru Ukrainy. Chastyna persha. – Rezhym dostupu : ufb.org.ua /blog/posts/sektor-z-lyudskim-oblichchyam-5-vidminnostey-tretogo-sektoru-polshhi-vid-tretogo-sektoru-ukrayini-chastina-1].

6. **Ткачук М.** Держава та громадянське суспільство. Динаміка їхньої взаємодії в Україні / М. Ткачук. – Режим доступу : www.spa.ukma.edu.ua/article.php?story=20080229164910728 [Tkachuk M. Derzhava ta hromadianske suspilstvo. Dynamika yikhnoi vzaiemodii v Ukraini / M. Tkachuk. – Rezhym dostupu : www.spa.ukma.edu.ua/ article.php?story=20080229164910728].

7. **Турута Е.** Формирование гражданского общества и становление демократии в Центральной и Восточной Европе / Е. Турута // Закон и жизнь. – 2013. **–** № 9/3. – С. 241 **–** 245 [Turuta E. Formirovanie grazhdanskogo obschestva i stanovlenie demokratii v Tsentralnoy i Vostochnoy Evrope / E. Turuta // Zakon i zhizn. – 2013. – № 9/3. – S. 241 – 245].

8. **Civil** Society Programme. The Institute of Public Affairs, Poland. – Access mode : www.isp.org.pl/site.php?id=54.

Надійшла до редколегії 22.06.15

УДК 35.078:681.518

Наталія ТІШКОВА
Національна академія державного управління при Президентові України
Дніпропетровський регіональний інститут державного управління

СИСТЕМА ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ОХОРОНОЮ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА В КРАЇНАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ: ДОСВІД НІМЕЧЧИНИ ТА ФРАНЦІЇ

Розглядаються та аналізуються системи органів державного управління охороною навколишнього природного середовища в країнах Європейського Союзу, зокрема в Німеччині та Франції; визначаються їх структури та рівні управління; наводяться склад, функції та повноваження у сфері регулювання питань охорони навколишнього середовища органів управління, що входять до вищезазначених систем. Акцентується увага на властивостях систем управління охороною навколишнього середовища в країнах Європейського Союзу та чинниках, що на них впливають; показуються відмінності між основними принципами європейської системи екологічного управління та національної. Особливого значення в дослідженні надається питанню децентралізації влади, з огляду на яке пропонуються напрями вдосконалення державного управління охороною навколишнього середовища в Україні.

Ключові слова: охорона навколишнього середовища, система органів державного управління, природоохоронний орган, рівень управління, функції та повноваження органів управління, децентралізація влади.

Nataliya Tishkova. **The System of Government Bodies of Environmental Protection in the European Union countries: the experience of Germany and France**

The systems of Government Bodies of Environmental Protection in the European Union countries, including Germany and France are considered and analyzed; their structures and levels of management are determined; composition, functions and powers of government bodies in the regulation of environmental issues that are included to abovementioned systems are given. The attention is focused on the specifics of the systems of government bodies of environment in the EU countries and factors that affect them; differences between the main principles of the European system of ecological management and the national system are given. Particular importance in the study is focused on the issue of decentralization of power; it is proposed the ways of improvement of state environmental management in Ukraine.

Key words: environment, system of government bodies, environmental body, the level of management, the functions and powers of government bodies, decentralization of power.

Екологічна безпека, правове регулювання питань у сфері екологічного управління, права людини на безпечне для існування середовище – це ті цінності, забезпечення яких на сучасному етапі розвитку України має першочергове значення. Державне управління охороною навколишнього середовища в Україні є занадто централізованим, а система органів державного управління – неефективною. Як наслідок маємо незадовільний стан навколишнього середовища. Зовнішньополітичний курс України на європейську інтеграцію потребує проведення результативних реформ, спрямованих, передусім, на досягнення європейських стандартів в екологічній сфері. Одним із напрямів є створення оптимальної системи державного управління охороною навколишнього середовища. З цією метою вивчення зарубіжного досвіду, прагнення запозичити найкращі напрацювання інших країн-членів ЄС стають найбільш актуальними. На особливу увагу заслуговує вивчення в цьому аспекті досвіду Німеччини та Франції.

Питання вивчення досвіду державного управління охороною навколишнього середовища в країнах-членах ЄС відображені в

© Тішкова Н. Л., 2015

працях багатьох учених, як вітчизняних, так і зарубіжних. Це публікації О. Веклича, О. Волкова, В. Лозанського, О. Лютягіної, В. Мартиненка, В. Шевчука та ін. Проте ряд питань досі залишається малодослідженим, зокрема недостатньо висвітлено питання щодо системи органів державного управління охороною навколишнього середовища в країнах-членах ЄС, зокрема Німеччині та Франції.

Метою статті є аналіз систем органів державного управління охороною навколишнього природного середовища в Німеччині та Франції з метою удосконалення та адаптації національної системи державного управління до європейських стандартів задля поліпшення стану навколишнього середовища в Україні.

Одним з основних базових принципів, на яких ґрунтується європейська система екологічного управління, є передача повноважень охорони навколишнього природного середовища на регіональний і місцевий рівні. Нині в Україні домінує система державного управління в галузі охорони навколишнього природного середовища, повноваження і функції якої визначені Законом України «Про охорону навколишнього природного середовища». Держава фактично «монополізувала» екологічну відповідальність, що призвело до зменшення зобов'язань природокористувачів – суб'єктів господарювання і власників землі, основних фондів. Цей визначальний чинник стримує процес формування національної системи екологічного управління на європейських засадах [4, с. 10].

Системи органів державного управління охороною навколишнього середовища в більшості країн ЄС мають, як правило, таку ієрархічну структуру: центральні (федеральні), регіональні та місцеві органи, між якими виконавча компетенція розподілена по вертикальним (взаємозв'язок) та горизонтальним (координація) рівням. Особливості таких систем управління визначаються багатьма факторами. Так, вертикальні зв'язки між органами виконавчої влади центрального, регіонального та місцевого рівнів можуть мати складну юридичну й організаційну структуру, обумовлену або федеральним устроєм (Німеччина), або складним економіко-географічним районуванням при унітарному устрої (Франція). Також на особливості таких систем впливають обсяги компетенції органів управління, рівень значення екологічних проблем, у тому числі з урахуванням економічного й соціального чинника, для кожної країни. З огляду на це державне управління охороною навколишнього середовища може поєднувати як централізацію в проведенні національної політики, так і децентралізацію у виконанні рішень, ураховуючи при цьому місцеві особливості. Таким чином, у різних країнах обсяг природоохоронних функцій на всіх рівнях виконавчої влади різниться [2].

Зазначимо, що більшість повноважень у вирішенні питань у сфері охорони навколишнього середовища в країнах ЄС передано на регіональний та місцевий рівні, де органи управління наділені відносною самостійністю у виконанні визначених функцій, мають адміністративну та фінансову автономію і безпосередньо вирішують конкретні завдання. У той самий час основу системи управління на центральному рівні становить міністерська структура. Незважаючи на різноманітну сферу діяльності міністерств, можна виділити такі основні їх функції: управління, координація та контроль.

Наприклад, структура управління охороною навколишнього середовища в Німеччині має декілька рівнів: федеральний, земельний та місцевий. Так, на федеральному рівні питаннями охорони довкілля займається міністерство з охорони навколишнього середовища, захисту природи, будівництва і ядерної безпеки, головна функція якого – координація діяльності установ нижчого підпорядкування [1, с. 50]. Міністерство наділене переважно управлінськими функціями (планування й управління в галузі екологічної політики, підготовка законів і норм з управління) і не має виконавчих функцій у тому розумінні, що не відповідає за безпосереднє виконання екологічного законодавства [3, с. 38 – 39].

Для вирішення поставлених завдань міністерство використовує різні інструменти. Одним з основних завдань є підготовка законодавства з метою формування нормативно-правової бази у сфері охорони навколишнього середовища. Це включає в себе підготовку нормативних актів, а також упровадження в національне законодавство директив ЄС. Законопроекти подаються до федерального уряду, а потім до Бундестагу (Бундесрату) для прийняття рішення. Міністерство також відповідає за розробку та прийняття підзаконних актів, які визначають механізм подальшої реалізації закону. Крім того, пріоритетним напрямом міністерства є фінансування наукових досліджень і розробок, підтримка виведення на ринок інноваційних технологій (наприклад, за рахунок податків і зборів від торгівлі квотами на викиди), національне та міжнародне співробітництво, а також забезпечення широкої участі громадськості у прийнятті рішень [8].

Також на федеральному рівні як орган управління діє постійна конференція з питань навколишнього середовища компетентних міністрів федерального та земельного рівнів, що забезпечує: координацію політики у сфері охорони навколишнього середовища; прийняття рамкового законодавства, яке встановлює базові принципи та загальні правила й потребує обов'язкового прийняття відповідного законодавства на рівні земель; надання відповідних

рекомендацій та ін. Слід зазначити, що федерація виконує функцію законодавчого органу лише у випадку виникнення необхідності у федеральному регулюванні, коли питання не може бути врегульовано законодавством окремих земель або регулювання питання законодавством окремої землі може порушити інтереси іншої. Таким чином, у питаннях охорони природи федерація бере участь у вирішенні завдань земель, причому, якщо переваги у сфері законодавства на боці федерації, тягар виконання законів покладається на землі [5, с. 176 – 177, 204].

Міністерство в особі його міністра входить до складу Ради з навколишнього середовища, що діє в рамках Ради ЄС, і разом з іншими представниками держав-членів забезпечує прийняття рішень, спрямованих на досягнення цілей політики ЄС у сфері охорони навколишнього середовища. Так, міністерству підпорядковані:

– федеральна екологічна служба (виконує функцію підтримки роботи міністерства науковою експертизою, збирає, обробляє та підготовлює екологічні дані, а також розглядає питання екологічної освіти);

– федеральна служба захисту природи (здійснює охорону природи і ландшафтів);

– федеральна служба захисту від радіаційного впливу (виконує управлінські функції в галузі використання атомної енергії, а також відповідає за державне зберігання ядерних матеріалів і радіоактивних речовин) [3, с. 38 – 39].

Федеральні відомства мають право видавати основоположні приписи з питань мисливства, охорони природи й підтримки ландшафтів, відведення земель, організації територій і водопостачання тощо. Ці організації проводять значну частину досліджень у сфері охорони навколишнього середовища. Проте найбільш важливі рішення приймаються, як правило, після обговорення на наукових радах, до складу яких входять представники вищезазначеного міністерства, а також представники служб та відомств [1, с. 50; 3 с. 38 – 39].

Наступний рівень – це рівень земель та місцевий. На природоохоронні органи земель і місцеву адміністрацію покладені функції проведення конкретних заходів з охорони навколишнього середовища. На рівні земель діє триступенева система управління, до якої входять організації вищої, середньої і нижчої ланок.

Вищі ланки цієї системи – міністерства з охорони навколишнього середовища земель. Деякі питання, пов'язані з охороною природи, вирішуються іншими інституціями, зокрема міністерствами сільського господарства та внутрішніх справ. Природоохоронні підрозділи земельних міністерств мають значні повноваження: вони

можуть готувати місцеві закони в галузі охорони навколишнього середовища, розробляти земельні природоохоронні програми й нормативи, керують моніторингом забруднення навколишнього середовища, відповідають за екологічну експертизу господарських проектів [1, с. 50]. Крім того, на рівні земель забезпечується реалізація федерального законодавства з обов'язковим правовим контролем з боку федерації та одночасно з урахуванням широкої автономії земель.

Основним законом Федеративної Республіки Німеччини (ст. 74) визначено конкуруючу законодавчу компетенцію у сфері охорони навколишнього середовища (коли земельний округ може приймати відповідні законодавчі акти лише тоді й остільки, коли й оскільки федерація не користується своєю законодавчою компетенцією). Зокрема, це поширюється на передачу землі, природних ресурсів у громадську власність чи інші форми суспільного господарства; на сприяння виробництву в сільському та лісовому господарстві, рибальство у відкритому морі та прибережних водах, а також охорону узбережжя; прибирання відходів, охорону повітряного басейну від забруднення й боротьбу з шумом [3, с. 38 – 39; 5, с. 202 – 203].

На місцевому рівні (середня та нижня ланки) відбувається реалізація завдань з управління охороною навколишнього середовища, проте тут існують відмінності, оскільки місцеві органи влади утворюються владою відповідної землі за окремим законом. Так, природоохоронні підрозділи є в структурі магістратів, об'єднані, як правило, з органами регулювання руху. У ряді земель питання охорони навколишнього середовища безпосередньо належать до компетенції земельних і міських рад. На найнижчому рівні територіального управління природоохоронні проблеми вирішуються органами управління сільських округів і громад. Загалом функції охорони природи передані поліцейським органам (охорона лісів, полів, диких тварин, здійснення санітарного й промислового контролю тощо) [1, с. 50].

На більшості великих підприємств Німеччини є спеціальні уповноважені з нагляду за природоохоронною діяльністю, які не залежать від адміністрації підприємств. Це служба інженерів-консультантів з питань охорони природного середовища.

З огляду на це можна зробити висновок, що система органів управління охороною навколишнього середовища в Німеччині має децентралізований характер, здатна охопити всі рівні територіального управління, відносно незалежна й тому в даних аспектах може слугувати позитивним прикладом реформування державного управління охороною навколишнього середовища в Україні, зокрема під час перерозподілу повноважень між державним

та регіональним рівнем, а також під час розширення повноважень місцевих органів влади.

Права й обов'язки у сфері охорони навколишнього середовища у Франції закріплені на конституційному рівні. На формування структури державних органів з охорони навколишнього середовища впливає той факт, що до системи управління в цій сфері, крім профільного міністерства, залучено також широке коло інших міністерств, наділених відповідними повноваженнями, а це, з одного боку, може забезпечувати якісне управління, а з іншого – певним чином ускладнювати цей процес.

Головним органом управління на центральному рівні є міністерство екології, сталого розвитку та енергетики, до основних функцій якого належить: підготовка проектів нормативних актів у сфері сталого розвитку, охорони навколишнього середовища та промислової безпеки; розробка та реалізація політики щодо скорочення споживання енергії, ядерної безпеки, використання відновлюваних джерел енергії (спільно з міністерством економіки та фінансів); забезпечення участі в роботі міжнародних нарад, присвячених цим питанням; координація діяльності інших міністерств у цій галузі (як уже зазначалось, інші міністерства Франції, у межах своєї компетенції, уповноважені реалізовувати екологічну політику) [2; 9].

Слід звернути увагу, що одним із головних напрямів діяльності міністерства під час забезпечення зростання для сталого майбутнього є запровадження нових режимів виробництва і споживання, заснованих на ощадливому використанні природних ресурсів та мінімізації негативного впливу на навколишнє середовище. У свою чергу, реалізація поставленої мети потребує мобілізації всіх учасників процесу на всіх рівнях, адаптації режимів управління, а також прийняття відповідних державних рішень [9]. Міністерство в особі його міністра, як і в Німеччині, входить також до складу Ради з навколишнього середовища, що діє в рамках Ради ЄС, і наділене відповідними повноваженнями, про що йшлося вище. На центральному рівні до складу міністерства входять:

– Генеральна Рада з навколишнього середовища і сталого розвитку (виконує функції спостереження та контролю за діяльністю органів управління у сфері охорони навколишнього середовища);

– Генеральна комісія зі сталого розвитку (сприяє реалізації державних стратегій зі сталого розвитку на основі залучення всіх соціально-економічних суб'єктів);

– Генеральний директорат з питань енергетики та клімату (відповідає за визначення і реалізацію державної енергетичної політики та політики в боротьбі зі зміною клімату);

– Генеральний директорат з питань інфраструктури, транспорту та морських справ (визначає транспортну політику та сприяє її реалізації);

– Генеральний директорат з питань планування, житлового будівництва та природи (розробляє, погоджує й оцінює політику планування, житлового будівництва; відповідає за ландшафт, біорізноманіття та управління водними ресурсами, забезпечує захист природної спадщини);

– Генеральний директорат з питань запобігання ризиків (розробляє й реалізує політику щодо стану, оцінки, зменшення та запобігання ризиків забруднення навколишнього середовища від техногенного та природного впливу);

– Департамент морського рибного господарства та аквакультури (визначає політику збереження рибних ресурсів, виконує функції управління й контролю за морським рибним господарством з метою обмеження негативного впливу на навколишнє середовище);

– Генеральний секретаріат з питань моря (міжвідомча структура, що забезпечує узгодженість рішень уряду з реалізації політики у відповідній сфері, де до управління залучено п'ятнадцять міністерств) [9].

Міністерство також координує діяльність державних установ, як-от: Агентства з питань морських охоронюваних територій, Агентства з навколишнього середовища та управління енергетикою, Національного агентства з безпеки здоров'я, продовольства та охорони навколишнього середовища, Національного агентства поводження з радіоактивними відходами, Бюро гірничо-геологічних досліджень, Комісаріату з атомної енергії, Французького інституту нафти, Національного офісу лісового господарства, Агентства з питань води та ін. (загалом їх більше ніж сімдесят). Доповнює структуру міністерства мережа науково-технічних закладів [2; 9].

Зараз водне господарство Франції перебуває у віданні міністерства екології, сталого розвитку та енергетики, проте довгий час управління водними ресурсами було в компетенції різних відомств. Ухвалений у 1964 р. закон про воду створив більш гнучку систему управління, засновану на залученні всіх учасників водогосподарського комплексу до розробки та реалізації політики у сфері водного господарства [6, с. 771 – 772].

Управління всіма сільськогосподарськими та лісовими землями здійснює міністерство сільського господарства, харчової промисловості та лісництва Франції. Міністр готує і проводить політику уряду в галузі сільського господарства, лісів і деревини. Відповідно до закону про сільськогосподарську орієнтацію 1980 р. міністр має право час від часу інспектувати підприємства цієї галузі.

При виявленні фактів неправильного використання землі та ведення господарства може встановити нагляд над господарством, а в деяких випадках припинити оренду, замінити орендаря іншою особою, передавши йому право оренди тощо [6, с. 771 – 772].

Державне управління лісами організовує Національна служба лісів, що перебуває у віданні міністерства сільського господарства, харчової промисловості та лісництва. Міністр визначає методи контролю за діяльністю в лісах, встановлює основні обов'язки зазначеної служби щодо лісоволодінь. Будь-які зміни в методах експлуатації та порядку управління або здійсненні екологічного контролю відбуваються лише за наявності спеціального дозволу міністра, прийнятого за поданням служби на основі клопотання представника комуни, департаменту або юридичної особи [2].

Охорону й управління рибними ресурсами здійснює Вища рада з рибальства. Активну участь у галузі охорони природи беруть Французька федерація товариства охорони природи та Ліга охорони природи. Функції забезпечення екологічної безпеки у Франції виконує жандармерія [6, с. 771 – 772].

Особливістю державної системи управління Франції є досить звужені повноваження на міністерському рівні, адже міністр має право лише виступати з політичними ініціативами, проте остаточні рішення щодо них приймає особисто президент або прем'єр-міністр. Така діюча система перетворила міністерства на адміністративні інституції [7, с. 23].

Практична реалізація екологічної політики у Франції проводиться на регіональному рівні, що значно підвищує її ефективність. Територіальні служби в галузі управління та охорони навколишнього середовища входять до структури міністерства та, у свою чергу, поділяються на регіональний, міжрегіональний (міжвідомчий) і департаментський рівні. Міністерство має в регіонах і департаментах уповноважених, які виконують функції загального контролю в галузі охорони навколишнього середовища, раціонального природокористування та забезпечення екологічної безпеки в межах даної території. У регіонах створені регіональні управління охорони навколишнього середовища, планування та житлового будівництва. Крім того, екологічними повноваженнями щодо здійснення контролю в певній адміністративно-територіальній одиниці наділяються місцеві органи державного управління, префекти, мери комун. Саме через останніх центральна влада на місцях має достатньо сильні позиції [6, с. 771 – 772; 7, с. 10 – 11; 9].

Ураховуючи вищенаведене, необхідно сказати, що система управління охороною навколишнього середовища у Франції має досить складну ієрархію, адже до її структури входить величезна

кількість інституцій. Проте саме завдяки цій особливості гнучка система здатна охопити всі елементи та всі суб'єкти на всіх рівнях і таким чином забезпечити якісне управління. З огляду на це та враховуючи недосконалість національної системи управління, що спричинило погіршення стану навколишнього середовища в Україні, французький досвід управління є особливо цікавим для вироблення напрямів реформування державного управління охороною навколишнього середовища в Україні.

Порівнюючи системи органів державного управління охороною навколишнього середовища в Німеччині та Франції, зазначимо, що природоохоронні органи земель у Німеччині наділені досить широкими повноваженнями у сфері управління та контролю за станом навколишнього середовища, тобто велику частину відповідальності покладено саме на місцеві органи влади. Водночас у Франції, яка останнім часом досить багато робить у напрямі децентралізації влади, ще достатньо сильним залишається центральний рівень. Отже, на наш погляд, під час проведення реформування державного управління охороною навколишнього середовища в Україні з метою поступового запровадження принципу децентралізації влади, а також ураховуючи схожість у державному устрої, найбільш цікавим має бути досвід Франції.

Список використаних джерел / List of references

1. **Алібекова Ю. Т.** Еколого-орієнтоване управління адміністративною територією в зарубіжній практиці / Ю. Т. Алібекова // Вісн. СумДУ. Сер. «Економіка». – 2013. – № 3. – С. 45 – 56 [Alibekova Yu. T. Ekoloho-oriientovane upravlinnia administratyvnoiu terytoriieiu v zarubizhnii praktytsi / Yu. T. Alibekova // Visn. SumDU. Ser. «Ekonomika». – 2013. – № 3. – S. 45 – 56].

2. **Волков А. М.** Правовое положение органов публичной администрации. Анализ видов и форм их деятельности / Волков А. М., Лютягина Е. А. // Правовая инициатива. – 2013. – № 1. – Режим доступа : 49e.ru/ru/2013/1/8 [Volkov A. M. Pravovoe polozhenie organov publichnoy administratsii. Analiz vidov i form ih deyatelnosti / Volkov A. M., Lyutyagina E. A. // Pravovaya initsiativa. – 2013. – № 1. – Rezhim dostupa : 49e.ru/ru/2013/1/8].

3. **Матюшенко О. І.** Досвід управління охороною навколишнього природного середовища в економічно розвинутих країнах / О. І. Матюшенко // Держава та регіони. Сер. «Державне управління». – 2013. – № 4(44). – С. 37 – 42 [Matiushenko O. I. Dosvid upravlinnia okhoronoiu navkolyshnoho pryrodnoho seredovyshcha v ekonomichno rozvynutykh krainakh / O. I. Matiushenko // Derzhava ta rehiony. Ser. «Derzhavne upravlinnia». – 2013. – № 4(44). – S. 37 – 42].

4. **Національна** екологічна політика України: оцінка і стратегія розвитку (Документ підготовлено в рамках проекту ПРООН/ГЕФ «Оцінка національного потенціалу в сфері глобального екологічного управління в Україні»), 2007. – Режим доступу : www.un.org.uafilesnational_ecology.pdf

[Natsionalna ekolohichna polityka Ukrainy: otsinka i stratehiia rozvytku (Dokument pidhotovleno v ramkakh proektu PROON/HEF «Otsinka natsionalnoho potentsialu v sferi hlobalnoho ekolohichnoho upravlinnia v Ukraini»), 2007. – Rezhym dostupu : www.un.org.uafilesnational_ecology.pdf].

5. **Окуньков Л. А.** Конституции государств Европейского Союза / Л. А. Окуньков, Б. С. Крылов, М. Я. Булошников ; под ред. и со вступ. ст. директора Ин-та законодательства и сравн. правоведения при Правительстве Российской Федерации Л. А. Окунькова. – М. : ИНФРА М – Норма, 1997. – 816 с. [Okunkov L. A. Konstitutsii gosudarstv Evropeyskogo Soyuza / L. A. Okunkov, B. S. Kryilov, M. Ya. Buloshnikov ; pod red. i so vstup. st. direktora In-ta zakonodatelstva i sravn. pravovedeniya pri Pravitelstve Rossiyskoy Federatsii L. A. Okunkova. – M. : INFRA M – Norma, 1997. – 816 s.].

6. **Олейникова Я.** Зарубежный опыт охраны окружающей среды в аспекте управления / Я. Олейникова // Ученые заметки ТОГУ : электрон. науч. изд. – 2014. – Т. 5. – № 4. – С. 767 – 775. – Режим доступа : pnu.edu.ru/media/ejournal/articles/2014/TGU_5_276.pdf 772 [Oleynikova Ya. Zarubezhnyiy opyit ohranyi okruzhayuschey sredyi v aspekte upravleniya / Ya. Oleynikova // Uchenyie zametki TOGU : elektron. nauch. izd. – 2014. – T. 5. – № 4. – S. 767 – 775. – Rezhim dostupa : pnu.edu.ru/media/ejournal/articles/2014/TGU_5_276.pdf 772].

7. **Пустовойт Л. А.** Система державного управління Республіки Франція: досвід для України / авт.-уклад. Л. А. Пустовойт, за заг. ред. Ю. В. Ковбасюка. – К. : НАДУ, 2010. – 56 с. – (Серія видань з міжнародного досвіду державного управління) [Pustovoit L. A. Systema derzhavnoho upravlinnia Respubliky Frantsiia: dosvid dlia Ukrainy / avt.-uklad. L. A. Pustovoit, za zah. red. Yu. V. Kovbasiuka. – K. : NADU, 2010. – 56 s. – (Seriia vydan z mizhnarodnoho dosvidu derzhavnoho upravlinnia)].

8. **The Federal** Ministry for the Environment, Nature Conservation, Building and Nuclear Safety (BMUB). – Access mode : www.bmub.bund.de/en.

9. **The France** Ministry of Ecology, Sustainable Development and Energy. – Access mode : www.developpement-durable.gouv.fr.

Надійшла до редколегії 12.06.15

МЕХАНІЗМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

УДК 35.008

Олексій ГАЦУЛЯ, Фаіг РАГІМОВ
Національна академія державного управління при Президентові України
Дніпропетровський регіональний інститут державного управління

УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ ТА ГАЛУЗЕВОМУ РІВНЯХ У КОНТЕКСТІ ПРОЦЕСІВ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

Визначається сучасний стан та напрями вдосконалення організаційно-правового забезпечення державного управління на регіональному та галузевому рівнях в умовах децентралізації. Регіональне та галузеве управління з позицій наукового аналізу децентралізації управління виокремлюється як основа сучасних реформ у системі державного управління. Аналізується сучасний стан реалізації регіональної політики в Україні та особливостей трансформації державно-управлінського механізму в умовах розвитку регіональних механізмів управління. З позицій впровадження європейського досвіду формування механізмів регіонального управління та раціоналізації галузевого управління визначаються напрями вдосконалення державно-управлінської діяльності. Пропонуються заходи щодо формування системи публічно-управлінської діяльності на регіональному та субрегіональному рівнях на основі чіткого визначення і законодавчого закріплення розподілу повноважень

© Гацуля О. М., Рагімов Ф. В., 2015